

*Oto radosne święto Paschy,
głoszą je wszystkie usta!
Pieśń za pieśnią płynie,
do nieba się wznosi
i sławi Pana światłości.
Chwała Mu, że niemi zaśpiewali!
(św. Efem)*

Oto nadchodzi godzina Syna Bożego

Wielki Post to czas refleksji, nawrócenia i duchowego przygotowania do największego wydarzenia w chrześcijaństwie – Zmartwychwstania Chrystusa. W tym wyjątkowym okresie zapraszamy Was do wspólnej podróży przez tajemnice Triduum Paschalnego. To właśnie te trzy święte dni: Wielki Czwartek, Wielki Piątek i Wielka Sobota, wprowadzają nas w głębię misterium paschalnego, którego zwieńczeniem jest poranek wielkanocny – zwycięstwo życia nad śmiercią.

W tym numerze *Głosu Akcji Katolickiej* znajdziemy swoisty przewodnik po Triduum Paschalnym, który pomoże nam lepiej przeżyć ten czas – od Wieczernika, przez Kalwarię, aż po pusty grób. Przypominamy znaczenie Eucharystii i kapłaństwa ustanowionych w Wielki Czwartek, rozważamy mękę i śmierć Jezusa w Wielki Piątek oraz przeżywamy oczekiwanie na Zmartwychwstanie podczas Wigilii Paschalnej.

Niech najnowszy numer naszego biuletynu stanie się pomocą w głębszym przeżyciu Świąt Paschalnych. Życzymy Wam, drodzy Czytelnicy, aby te dni były czasem odnowy duchowej, pełnym nadziei i radości, która płynie ze Zmartwychwstania Chrystusa!

Ks. Jacek Malewski
Diecezjalny Asystent Akcji Katolickiej

Triduum Paschalne

Triduum Paschalne to serce roku liturgicznego, najważniejsze dni w kalendarzu chrześcijańskim, podczas których Kościół celebrował misterium paschalne – przejście Chrystusa przez cierpienie i śmierć do chwały zmartwychwstania.

Od Wieczery Pańskiej w Wielki Czwartek, przez mękę i śmierć Jezusa w Wielki Piątek, aż po ciszę Wielkiej Soboty i radość Wigilii Paschalnej – te dni składają się na jedno, nieprzerwane święto miłości Boga do człowieka.

Liturgia Triduum Paschalnego pełna jest symboli, które wprowadzają wiernych w głębię tajemnicy odkupienia. Zapraszamy do refleksji nad wydarzeniami tych świętych dni, które są nie tylko wspomnieniem przeszłości, ale rzeczywistym uczestnictwem w dziele zbawienia.

WIELKI CZWARTEK

W pierwszy dzień Przaśników przystąpili do Jezusa uczniowie i zapytali Go: «Gdzie chcesz, żebyśmy Ci przygotowali Paschę do spożycia?» – pisze ewangelista Mateusz (26,17). Dziś przenosimy się do Jerozolimy, pełnej żydowskich pielgrzymów, którzy przybyli do tego miasta na wyjątkowe święto – Paschy. To święto upamiętnia wyzwolenie Izraelitów z niewoli egipskiej. W Wielki Czwartek rozpoczynają się kulminacyjne wydarzenia nowej, Chrystusowej Paschy: wyzwolenia ludzi z niewoli grzechu, przejścia od zła do dobra. Wracamy wspomnieniami do takich miejsc jak: Wieczernik, Ogród Oliwny, Pałac Najwyższego Kapłana. W Wieczerniku, w „sali położonej na górze” (por. Mk 14,15; Łk 22, 12) odprawił Jezus pierwszą Mszę św. Była to uczta pożegnalna, ale i prorocza zarazem, bo zapowiadała krwawą Ofiarę na krzyżu. W tym miejscu Eucharystia była nieprzerwanie sprawowana aż do XVI wieku. Później zajęli je muzułmanie, a dziś należy do Żydów.

W Getsemani Jezus w sposób przejmujący – krwawy w sensie dosłownym, modlił się przed złożeniem swojej ofiary. Tam też został pojmany i doprowadzony przed oblicze władz religijnych w celu przeprowadzenia kuriozalnego śledztwa, które miało ukryć zbrodnię.

Wielki Czwartek to dzień radości z darów Bożych – sakramentów Eucharystii i kapłaństwa oraz przykazania miłości. To również czas współcierpienia razem z Jezusem, którego apogeum przeżywać będziemy dzień później.

Umycie nóg

Na pamiątkę umycia przez Chrystusa nóg apostołom podczas Mszy Wieczery Pańskiej celebrians – sprawujący Ofiarę Eucharystyczną kapłan – obmywa nogi 12 mężczyznom. Jest to przypomnienie fundamentalnej zasady moralnej chrześcijaństwa, czyli przykazania miłości. Gest ów wyraża także prawdę, że Kościół nie jest po to, żeby mu służono, lecz aby służyć.

Za czasów św. Benedykta gest ten był praktykowany codziennie przy wydawaniu żywności ubogim. Ten obrzęd nazywa się także *mandatum* – od łacińskiego tłumaczenia słów Jezusa: *Mandatum novum do vobis* – Przykazanie nowe daję wam.

Przeniesienie Najświętszego Sakramentu

Symbol znany od XII wieku. To znak uwięzienia Pana Jezusa. W średniowieczu zaczęto budować specjalne ołtarze, nazywane ciemnicami, w których umieszczano Najświętsze Postaci. Dziś miejsce, do którego procesyjnie przenosi się Eucharystię, nazywamy ołtarzem wystawienia.

Obnażenie ołtarza

Po zakończonej Eucharystii kapłan lub diakon zdejmują z ołtarza obrusy. Odarty ołtarz, który jest symbolem Jezusa Chrystusa, oznacza odarcie Go z szat podczas męki krzyżowej. Niektórzy widzą w tym symbolu również opuszczenie przez najbliższych oraz rezygnację z najmniejszych pozorów bóstwa dla naszego zbawienia. Do X-XI wieku ta symbolika była stosowana codziennie. Po każdej Mszy św. zdejmowano z ołtarza obrusy, aby przed następną je nałożyć.

Kołatki

Od Mszy Wieczerzy Pańskiej aż do Liturgii Światła w Wielką Sobotę nie używa się dzwonków. Zamiast nich w kościołach słyszymy kołatki. To także znak żałoby po Zbawicielu, który odchodzi. Rodzaj „postu dla uszu”, tak jak „postem dla oczu” są zakryte od V niedzieli Wielkiego Postu krzyże i obrazy w kościołach. Używanie kołatek jest znane od czasów karolińskich.

WIELKI PIĄTEK MĘKI PAŃSKIEJ

W ostatnim swym akcie powiedzie nas dzisiejsza liturgia stromo pod górę – na Kalwarię, miejsce straceń. Rzymskie zwyczaje wykonywania straceń wskazują, że Kalwaria leżała poza miastem. Wcześniej znajdziemy się w pałacu najwyższych kapłanów i w twierdzy Antonia, gdzie rezydował namiestnik Cezara – Piłat. Wejdziemy w atmosferę czystej nienawiści i wołającej o pomstę do nieba niesprawiedliwości. Otrzymy się o piekło na ziemi, do którego zstąpił Zbawiciel. Poznamy sens ofiary, tej która jest wierzchołkiem miłości, bo wszak nie ma większej miłości, niż gdy ktoś życie swoje oddaje za wszystkich, także za nieprzyjaciół swoich.

Nigdzie nie odprawia się w tym dniu Mszy św. To najważniejszy symbol tego dnia. Świątynie bez eucharystycznej celebracji, puste niejako, z „bezczynnymi” kapłanami, odsyłają na Kalwarię, gdzie Najwyższy Kapłan składa krwawą Ofiarę, niewyczerpane źródło każdej Eucharystii, tej sprawowanej w przebogatej europejskiej katedrze czy odprawianej w prostych warunkach terenów misyjnych.

Układ liturgii Wielkiego Piątku należy do najstarszych klejnotów liturgicznej tradycji Kościoła. Już w IV wieku w Jerozolimie chrześcijanie rano gromadzili się na Kalwarii, na adoracji Krzyża, by po południu zebrać się znowu na czytaniu Pisma Świętego. Liturgia Wielkiego Piątku rozpoczyna się więc

Liturgią Słowa, po której następuje adoracja Krzyża i wreszcie posilenie się Chlebem Eucharystycznym.

Post ścisły

To jeden z niewielu dni w roku, w którym Kościół nakazuje swoim wyznawcom post ścisły, czyli jakościowy i ilościowy. Tradycja poszczenia w Wielki Piątek ma swój początek już 100 lat po śmierci Chrystusa. Nazywano ten post „postem współczucia”. Był znacznie surowszy od dzisiejszego poszczenia. Chrześcijanie odmawiali sobie w tym dniu zarówno pokarmu, jak i napoju.

Kolor szat liturgicznych

W Wielki Piątek celebrans używa czerwonego koloru szat. Jak pisze ks. Józef Sroka: *W przeszłości w liturgii Wielkiego Piątku używano koloru czarnego. Obecnie używa się koloru czerwonego. Jest to znak królewskości Chrystusa i Jego zwycięstwa nad śmiercią oraz znak Jego najwyższego męczeństwa we własnej krwi na krzyżu. Jest to też kolor męczenników, którzy w Chrystusie widzieli swój ideał i wzór, a w posłuszeństwie Bogu aż do śmierci – źródło własnej ofiary i własnego triumfu.*

Prostratio

To pierwszy, przejmujący symbol liturgii Wielkiego Piątku. Celebrans, wychodząc w zupełnej ciszy przed ołtarz, pada przed nim twarzą do ziemi. To nie tyle gest prostego uniżenia, ale także uznanie winy, postawa szoku, który rodzi się ze świadomości, że przez nasze grzechy jesteśmy współwinni śmierci Chrystusa na krzyżu. Padamy na twarz przed manifestacją Bożej obecności, uznając, że Krzyż jest prawdziwym „krzewem gorejącym”, miejscem ostatecznego objawienia ognia Bożej miłości, który choć płonie, to nie niszczy. Prostratio jest symbolem rzadko używanym w liturgii – tylko podczas wyjątkowych okazji. Poza Wielkim Piątkiem pojawia się przy sakramencie święceń.

Liturgia Słowa

Mówi o Bożym planie zbawienia człowieka, który Bóg objawiał narodowi wybranemu przez proroków. W IV pieśni o Słudze Jahwe proroka Izajasza słyszymy wizję odkupieńczej śmierci Chrystusa. W drugim czytaniu słyszymy wyznanie wiary pierwotnego Kościoła, a w Ewangelii – opis Męki Chrystusa. Kluczem do zrozumienia podanych przez św. Jana faktów jest Boża miłość.

Modlitwa powszechna

To kolejny element, który ma swoje źródło w tradycji pierwotnego chrześcijaństwa. Modlitwa za wszystkich, bo za wszystkich umarł Chrystus. Jej „powszechność” wyraża się w trosce, aby nie zmarnowała się ani odrobina odkupieńczej krwi Chrystusa, który umiera za zbawienie świata. Modlitw

wielkopiątkowych jest dziesięć. Każda ma taką samą strukturę. Na początku następuje wezwanie do modlitwy, podanie intencji, chwila ciszy i zebranie błagań w modlitwie, które wierni potwierdzają w uroczystym Amen – *Niech się tak stanie*.

Adoracja Krzyża

Podobnie jak wiele innych elementów liturgii wielkopiątkowej, adoracja Krzyża wywodzi się z Jerozolimy. Później przejęły ją inne wspólnoty. Dokumenty wskazują, że w Rzymie znano ją już w VII wieku. Z Rzymu trafiła do Frankonii, gdzie obrzęd udratyzowano, odsłaniając uroczystie krzyż przy śpiewie znanej nam dziś antyfony: „Oto drzewo krzyża”. Słowa nawiązują wprost do pierwszego drzewa w Piśmie Świętym, którego owocem była śmierć. Owocem tego drzewa jest życie.

Komunia św.

To jedyny dzień w roku, kiedy kapłani przyjmują Komunię św. tylko pod postacią chleba. Choć nie sprawuje się w tym dniu Eucharystii, to nie odgradza się chrześcijan od Bożego pokarmu, przyjmując wcześniej konsekrowane eucharystyczne Postaci. I ten punkt liturgii ma bogatą historię. Ostatecznie w 1970 r. przywrócono w tym dniu Komunię św. wiernych.

Grób Pański

Ostatni element liturgii Wielkiego Piątku. Historycznie ujmując; najmłodszy, bo tradycja ta liczy niewiele ponad 1000 lat. Z X wieku pochodzą pierwsze świadectwa o składaniu krzyża Chrystusa w grobie. Później przenoszono do „grobu” także Eucharystię. Przeniesienie Eucharystii przypomina zdjęcie z krzyża i pogrzeb Chrystusa. Ostatnia modlitwa przy grobie wskazuje jednak nadzieję: „Chryste, nasze Zmartwychwstanie i Życie, podźwignij nas z grobu grzechów”.

Bogate wystroje grobu mają wymiar katechetyczny. Przypominają o znaczeniu śmierci i zmartwychwstania Zbawiciela oraz wzywają do nawrócenia i czynienia pokuty. W przeszłości każdy, kto tylko mógł, wstępował do kościoła choć na chwilę, by z nadzieją popatrzeć na odsłonięty krzyż, by czuć u grobu Pana wraz ze stojącą na baczność strażą. „Gdziekolwiek zaś przed pałacami lub w koszarach – pisał ks. Jędrzej Kitowicz – stały sztyldwachy żołnierskie, wszędzie przez ten czas mieli karabiny rurami na dół, a kolbami do góry obrócone i żaden bęben żołnierski lub kapela po ten czas nie dała się słyszeć, stosując się do smutku kościelnego...”

WIELKA SOBOTA

Wigilia Paschalna

Wigilia Paschalna jest świętem wszystkich świąt, uroczystością nad wszystkimi uroczystościami. Jest szczytem Triduum Paschalnego – trzech dni

przeżywania najważniejszych wydarzeń, które stanowią fundament naszej wiary. Jest ona kluczem do zrozumienia wszystkiego, co się działo, co się dzieje i co będzie się działo. Jest celebracją wydarzenia unikalnego jak żadne inne, które odmienia człowieka i świat. Nie ma takich słów, które, potrafiłyby oddać w pełni znaczenie tego wydarzenia. Wszystkie są zbyt małe, aby je objąć.

Wigilia Paschalna nie jest jedynie przypomnieniem wydarzenia. Ona jest tym wydarzeniem. W celebracji liturgicznej ono się rzeczywiście dzieje, albowiem w liturgii jest zawsze „dziś”.

W Wigilii Paschalnej odnawiamy doświadczenie tajemnicy Kościoła, do którego weszliśmy przez bramę chrztu św. Przypominając sobie o miłosnym Bożym planie zbawienia, wchodząc w jego historię – dotykamy rzeczy najbardziej przyszłych, trwając w oczekiwaniu przyjścia Pana.

Obrzęd światła

Z ciemności do światła. Z grzechu do łaski. Ze śmierci do życia. To wszystko ma wyrazić obrzęd, który rozpoczyna świętowanie Paschy. Prosta symbolika przedstawia w skrócie tajemnicę odkupieńczej śmierci i zmartwychwstania Chrystusa. Tak jak ogień – Chrystus oświeca, ogrzewa i oczyszcza.

Paschal

To duża świeca z wosku. Jest ona zapalana od poświęconego ognia i uroczyście wnoszona do ciemnego kościoła. Symbolizuje Chrystusa Zmartwychwstałego – światłość świata; znak nadziei na wieki. Wryty na nim krzyż oznacza odkupieńczą śmierć Chrystusa. Pięć otworów to symbole Jego zbawczych ran, a pierwsza i ostatnia litera greckiego alfabetu oznacza panowanie nad czasem. Po zakończeniu okresu wielkanocnego paschał stawia się obok chrzcielnicy. To od niego zapala się świece przy chrzcie dziecka, jako znak jego włączenia przez chrzest do Mistycznego Ciała Chrystusa – Kościoła.

Exsultet

Starożytny hymn chrześcijan. W różnych formach znany od IV wieku. To jedna z najpiękniejszych modlitw Kościoła. Pochwała paschału symbolizującego Chrystusa. Podkreśla ciągłość historii zbawienia, której ukoronowaniem jest przynoszące radość wszystkim wydarzenie paschalne.

Liturgia Słowa

W rozbudowanej Liturgii Słowa Wigilii Paschalnej słyszymy opowieść o działaniu Boga dla ratowania człowieka. Wybór siedmiu czytań stanowi główne punkty scenariusza podjętego przez Boga, który nazywamy planem zbawienia. Pomimo ludzkich występków, buntów, przeciwstawiania się Bogu, Pan nigdy go nie zaniechał, ale wypełnił, posyłając na świat swojego Syna Jednorodzonego. Symbolika kryje się także w liczbie „siedem”. Siedem to trzy plus cztery. Trzy to liczba Boga, a cztery to liczba świata. Razem daje siedem

i oznacza przymierze.

Liturgia chrzcielna

Na liturgię chrzcielną Wigilii Paschalnej składają się cztery elementy: Litania do Wszystkich Świętych, błogosławieństwo wody chrzcielnej, chrzest i bierzmowanie (jeśli są kandydaci) oraz odnowienie przyrzeczeń chrzcielnych. Chrzest jest bramą. To w tym sakramencie zostaliśmy zanurzeni w śmierć i zmartwychwstanie Chrystusa, aby w Nim powstać do nowego życia. W chwili chrztu zaciągnęliśmy pewne zobowiązania i złożyliśmy (zazwyczaj czynią to rodzice dziecka) zobowiązania: wiary i wyrzeczenia się zła. W Wielką Sobotę jest czas, aby do tych przyrzeczeń wrócić i je odnowić.

Liturgia Eucharystyczna

To ostatnia i zarazem szczytowa część liturgii Wigilii Paschalnej. Warto zaznaczyć, że nie jest to Msza św. Wielkiej Soboty, ale Niedzieli Zmartwychwstania. Pełna radości, bo w sposób najdoskonalszy urzeczywistnia Paschę Pana.

Procesja rezurekcyjna

Procesja rezurekcyjna jest uroczystym ogłoszeniem prawdy o Zmartwychwstaniu Pańskim, manifestacją wiary chrześcijan – na wzór kobiet, które po doświadczeniu pustego grobu poszły ogłosić tę wieść uczniom. Procesja jest też symbolem wędrówki Nowego Ludu Bożego razem ze swoim Panem do ojczyzny niebieskiej.

WIELKI POST W KIELECKIEJ KATEDRZE

NIEDZIELA PALMOWA

Msza Święta o godz.: 6³⁰; 7³⁰; 9³⁰; 11⁰⁰; 13⁰⁰; 16⁰⁰; 18⁰⁰; 20⁰⁰

Gorzkie Żale z kazaniem pasyjnym: 15³⁰

WIELKI WTOREK

Droga krzyżowa dla dzieci - godz. 17³⁰

Droga krzyżowa ulicami Kielc – początek, godz. 19⁰⁰ w parafii św. Wojciecha

WIELKA ŚRODA

Różaniec w intencji Ojczyzny – godz. 17¹⁵

Msza Święta dziękczynno-błagalna w intencji Ojczyzny z racji 1000-lecia koronacji Bolesława Chrobrego – godz. 18⁰⁰

WIELKI CZWARTEK

Msza Krzyżma – godz. 9⁰⁰

Msza Wieczery Pańskiej – godz. 18⁰⁰

WIELKI PIĄTEK

Ciemna Jutrznia – godz. 8⁰⁰

Droga krzyżowa – godz. 17⁰⁰

Liturgia Wielkiego Piątku – godz. 18⁰⁰

WIELKA SOBOTA

Ciemna Jutrznia – godz. 8⁰⁰

Poświęcenie pokarmów – godz. 9⁰⁰ – 13⁰⁰

Liturgia Wigilii Paschalnej – godz. 20⁰⁰

NIEDZIELA ZMARTWYCHWSTANIA

Msze Święte o godz.: 6⁰⁰ (z procesją rezurekcyjną), 9³⁰, 11⁰⁰, 13⁰⁰,
16⁰⁰, 18⁰⁰, 20⁰⁰.

PONIEDZIAŁEK WIELKANOCNY

Msze Święte o godz. 6³⁰, 7³⁰, 9³⁰, 11⁰⁰, 13⁰⁰, 16⁰⁰, 18⁰⁰, 20⁰⁰

*Wszyscy zobaczmy,
jak nasz Pan jest dobry!*

Budzący się do życia otaczający nas świat przypominają nam o Bożej miłości. Zwłaszcza, gdy w nasze życie pragnie wkroczyć Zmartwychwstały Chrystus! To On oddając za nas swoje życie, obdarowuje nas nadzieją. Niech ostatnie dni Wielkiego Postu staną się okazją do oczyszczenia serca i jeszcze większej wdzięczności Bogu za jego miłość do każdego z nas. A czas Świąt Wielkiej Nocy umocnił wiarę oraz przyniósł światło nadziei, błogosławieństwo, łaskę stałości i wytrwałości. Niech Zmartwychwstały Chrystus obdarzy radością i mężnością do niesienia krzyży swojej codzienności.

Radosnego Alleluja!

Bożena Tomczyk

Prezes POAK

REDAKCJA GŁOSU AKCJI KATOLICKIEJ

ks. J. Malewski, ks. D. Dzienniak, B. Tomczyk,

M. Urbańska, A. Janecka, N. Papucka, E. Domagała

akcjakatolicka.diecezja.kielecka.pl

